

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETAS**

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6796 Faksas (8 5) 239 6469 El. p. teiseskt@lrs.lt

Seimo posėdžių sekretariatui

2010-10-07 Nr. V-2010-6064

DĖL KOMITETO 2010 M. PAVASARIO (IV) SESIJOS VEIKLOS ATASKAITOS

Siunčiame Jums Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto 2010 m. pavasario (IV) sesijos veiklos ataskaitą (1 priedas).

PRIDEDAMA. 21 lapas.

Komiteto pirmininkas

St. Šedbaras

Stasys Šedbaras

Aidena Bacevičienė, tel. (8 5) 239 6795, faks. (8 5) 239 6469, el. p. aidena.baceviciene@lrs.lt

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETO**

**2010 M. PAVASARIO (IV) SESIJOS VEIKLOS
ATASKAITA**

2010-03-10—2010-09-09

I. BENDROJI INFORMACIJA

1. Įstatymų ir kitų teisės aktų projektų svarstymas		
1.1.	Seimo pavedimai komitetui	151
	Iš jų: kaip pagrindiniam komitetui (iš jų 16 atitikimų Konstitucijai) kaip papildomam komitetui (iš jų 17 KT nutarimai ir sprendimai)	87 64
1.2.	Svarstyta labai aktualių ir aktualių pasiūlymų priimti ES teisės aktus pagal EK metinę teisėkūros ir darbo programą	4
1.3.	Komiteto sprendimu ir Seimo valdybos sprendimu sudarytos darbo grupės teisės aktų projektų rengimui (tobulinimui)	4
2. Posėdžiai ir klausymai		
2.1.	Komiteto posėdžiai	35
	Iš jų: išvažiuojamieji	1
	bendri su kitais komitetais	1
2.2.	Klausymai	12
3. Parlamentinė kontrolė		
3.1.	Svarstyta parlamentinės kontrolės klausimų	114
4. Pareiškimų ir raštų nagrinėjimas		
4.1.	Gauta pareiškimų, raštų ir kitų dokumentų	794
4.2.	Parengta atsakymų ir raštų (tarp jų ir Komiteto iniciatyva parengta raštų)	593
5. Renginiai		
5.1.	Surengta pasitarimų, diskusijų	2
6. Tarptautiniai ryšiai		
6.1.	Surengta vizitų	1
6.2.	Priimta delegacijų	1

II. AKTUALIAUSI ATLIKTI DARBAI

1. PRIIMTI SVARBIAUSI TEISĖS AKTAI

1. 1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 95 straipsnio pakeitimo bei papildymo, Kodekso papildymo 170(2) straipsniu ir Kodekso priedo papildymo įstatymas Nr. XI-901.

Įstatymo tikslas yra įgyvendinti Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalies imperatyvą numatyti baudžiamąją atsakomybę už su konstitucine santvarka nesuderinamų idėjų skleidimą ir dezinformaciją, kuria siekiama paneigti konstitucines vertybes, taip pat suderinti Lietuvos baudžiamojo kodekso nuostatas su ES Tarybos Pamatinio sprendimo nuostatomis. Siekiant šio tikslo, įstatyme keliama uždaviniai kriminalizuoti: 1) pritarimą SSRS ir nacių Vokietijos vykdytai agresijai prieš Lietuvos Respubliką, okupacinių režimų vykdytiems genocido, nusikaltimams žmoniškumui ir karo nusikaltimams bei kitiems labai sunkiems ir sunkiems nusikaltimams, taip pat šių nusikaltimų neigimą ir menkinimą; 2) pritarimą kitiems genocido, nusikaltimams žmoniškumui ir karo nusikaltimams, nukreiptiems prieš įvairias žmonių grupes, jų neigimą ir menkinimą.

Įstatymu siekiama tobulinti šiuo metu Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse įtvirtintą apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties reglamentavimą nustatant ilgesnius senaties terminus, kurie būtų adekvatūs atitinkamų kategorijų veikų sunkumui, jų daromai žalai ir valstybės bei visuomenės interesui atskleisti tokias nusikalstamas veikas net ir praėjus ilgam laiko tarpui. Tikimasi, kad siūlomi pakeitimai sudarys geresnes sąlygas siekti vieno pagrindinių baudžiamosios teisės principų – baudžiamosios atsakomybės neišvengiamumo – įgyvendinimo, neleis visuomenėje įsivyrėti nebaudžiamumo nuotaikoms, o šiuo metu plačiai paplitusi praktika, kai įtariamieji, kaltinamieji ir jų gynėjai vilkina baudžiamąjį procesą siekdami jo trukmės iki senaties termino pabaigos, nebeteks prasmės.

1. 2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 235 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-976. Įstatymo tikslas – pagerinti ikiteisminio tyrimo kokybę ir pagreitinti ikiteisminio tyrimo procesą, siekiama nustatyti atsakomybę asmenims ne tik už melagingus parodymus jau pradėjus ikiteisminį tyrimą ar teismo metu, tačiau ir už patį melagingą skundą, pareiškimą, pranešimą apie nusikalstamą veiką, kadangi tokių atvejų dažnėja, o asmenys, melagingai pranešę apie nusikalstamą veiką, už tai neatsako. Dėl to nukenčia ir ūkio subjektai, ir kiti asmenys, taip pat nereikalingais pareiškimais ir darbais apkraunamos ikiteisminio tyrimo įstaigos ir prokurorai, tuo tarpu, kai tą laiką galėtų skirti padarytų nusikalstamų veikų tyrimui.

1. 3. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 151(1), 153 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymas Nr. XI-989. Įstatymu siekiama sugriežtinti baudžiamąją atsakomybę už mažamečio asmens tvirkimą, nes atsakomybė už kai kuriuos, pačius pavojingiausius, mažamečių asmenų tvirkimo būdus ir formas yra neadekvačiai švelni.

1. 4. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 266 , 269 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XI-974. Įstatymo tikslas – mažinti nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų I kategorijos pirmtakų (prekursorių) apyvarta, mastus. Užkirsti kelią prekursorių kontrabandai iš Rytų į Vakarų Europą per Lietuvą. Sugriežtinti baudžiamąją atsakomybę už neteisėtą disponavimą I kategorijos pirmtakais (prekursoriais), kurie yra pagrindiniai prekursoriai gaminant sintetinius narkotikus (be kurių neįmanomas narkotikų pagaminimas).

1. 5. Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 46 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-742, Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 39 ir 147 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XI-743, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-744 ir kiti įstatymai (visas įstatymų paketas), susiję su apskričių reforma.

1. 6. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 22 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XI-855. Projektas parengtas Seimo valdybos sudarytos darbo grupės prokuratūros darbui gerinti ir vietai valstybės institucijų sistemoje nustatyti. Šis projektas parengtas ir sujungtas kartu su Seimo nario R. Žemaitaičio projektu. Projektas buvo būtinas nustatyti generalinio prokuroro kadenciją - 5 metus, taip pat generalinio prokuroro, jo pavaduotojų skyrimo ir atleidimo tvarką, įgaliojimų pasibaigimo ar atleidimo iš darbo pagrindus.

1. 7. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas "Dėl Lietuvos Respublikos prokuratūros 2009 metų veiklos ataskaitos" Nr. XI-890. Šiuo nutarimu Seimas pritarė prokuratūros veiklos metinei ataskaitai, taip pat nustatė Lietuvos Respublikos prokuratūros 2010–2011 metų prioritetines veiklos kryptis.

1. 8. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 110 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-740. Įstatymu suderinamos Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 110 straipsnio nuostatos su įstatymu, kuriuo nuo 2010 m. liepos 1 d. naikinamos apskričių viršininkų administracijos.

1. 9. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 221, 245 ir 259(1) straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XI-788. Įstatymu įgyvendinamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų veiklos programos nuostatos dėl apskričių viršininkų vykdomų funkcijų perskirstymo žemės tvarkymo srityje, taip pat Lietuvos Respublikos apskrities valdymo įstatymo ir jį keitusių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymo nuostatos.

1. 10. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 56 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-857. Įstatyme tikslinama ATPK 56 straipsnio 12 dalis, nustatant administracinę atsakomybę už Europos Sąjungos valstybių narių teritorinės jūros, įskaitant tarptautinei laivybai naudojamus sąsiaurius, kuriuose Europos Sąjungos valstybės narės turi jurisdikciją, ir Europos Sąjungos valstybių narių vidaus vandenų, įskaitant uostus, teršimą iš laivų pažeidžiant Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių reikalavimus, nustatytus MARPOL 73/78 ir Helsinkio konvencijų. Įstatymo priėmimas svarbus, nes buvo gautas Europos komisijos paklausimas dėl atitikties ES teisei.

2. PARLAMENTINĖS KONTROLĖS DARBAI

2. 1. Teisės ir teisėtvarkos komitetas, įgyvendindamas parlamentinės kontrolės funkciją, 2010 m. balandžio 16 d. surengė posėdį Lietuvos Respublikos pataisos įstaigų problemoms aptarti dėl augančio įkalintųjų skaičiaus, sumažėjusio finansavimo pataisos įstaigoms, pataisos inspekcijų sistemos veiklos, amnestijos galimybių, probacijos koncepcijos bei kitais aktualiais klausimais.

Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos ministras Remigijus Šimašius pasisakė aktualiais probacijos klausimais. Vyko diskusija dėl naujo Probacijos įstatymo nuostatų, probacijos sistemos tobulinimo.

Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktorius Saulius Vitkūnas pristatė Bausmių vykdymo sistemos aktualijas ir problemas.

Šioje diskusijoje dalyvavo: Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto nariai, Seimo kanceliarijos Teisės ir teisėtvarkos komiteto biuro tarnautojai, Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos, Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos pataisos įstaigų vadovai, Pataisos inspekcijų darbuotojų profesinės sąjungos atstovai.

2. 2. Teisės ir teisėtvarkos komitetas, įgyvendindamas parlamentinės kontrolės funkciją, 2010 m. balandžio 22 d. komiteto posėdyje išklausė l. e. p. generalinio prokuroro Raimondo Petrausko pristatytą Lietuvos Respublikos prokuratūros 2009 metų veiklos ataskaitą. Tai viena iš Seimui atskaitingų institucijų, kuri, vadovaudamasi Prokuratūros įstatymu, kasmet teikia ataskaitas Seimui.

Teisės ir teisėtvarkos komiteto veiklos kryptyse (Seimo statuto 67 straipsnio 10 punkte) nustatyta, kad Komiteto viena iš veiklos krypčių - rengti ir teikti Seimui išvadas bei rekomendacijas dėl prokuratūros ir kitų teisėsaugos institucijų veiklos. Komitetas išklauė ir pritarė prokuratūros veiklos metinei ataskaitai, taip pat nustatė Lietuvos Respublikos prokuratūros 2010–2011 metų prioritetines veiklos kryptis.

2. 3. 2010 m. balandžio 23 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas (toliau – Komitetas) ir Antikorupcijos komisija (toliau – Komisija) surengė išvažiuojamąjį posėdį Policijos departamente prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PD prie VRM), kurio metu buvo susipažinta su naujausiomis techninėmis galimybėmis nustatyti padarytus teisės pažeidimus tiek keliuose, tiek kitoje viešojoje erdvėje, taip pat galimybėmis kontroliuoti pačius policijos pareigūnus.

Policijos generalinio komisaro pavaduotojas Algirdas Stončaitis pristatė Seimo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. X-1010 (Žin., 2006, Nr. 144-5466) patvirtintos Lietuvos policijos sistemos plėtros programos (toliau – Plėtros programa) įgyvendinimo problemas. Plėtros programos 24 punkte numatyta, kad jos įgyvendinimo terminas yra iki 2011 m., o Plėtros programos priede numatytas preliminarų lėšų, reikalingų jai įgyvendinti, poreikis 2007–2011 m. Algirdas Stončaitis atkreipė Komiteto ir Komisijos atstovų dėmesį, kad dėl sunkios valstybės finansinės padėties Plėtros programai įgyvendinti skiriama ženkliai mažiau valstybės biudžeto lėšų nei buvo numatyta, todėl siekiant įgyvendinti šioje programoje numatytus tikslus, uždavinius ir priemones, būtina pratęsti jos įgyvendinimo terminą iki 2015 m., o 2009-2011 m. negautas lėšas Plėtros programai įgyvendinti perkelti į 2012-2015 m. Įvertindami Plėtros programos reikšmę ir problemų mastą, Komiteto ir Komisijos atstovai nutarė inicijuoti Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos policijos sistemos plėtros programos patvirtinimo“ pakeitimo projekto svarstymo procedūrą Seime.

Policijos generalinio komisaro pavaduotojas Saulius Skvernelis pristatė problemas, susijusias su transporto priemonių savininkų atsakomybe. Posėdžio dalyviai sutarė, kad šias problemas iš dalies išspręstų Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 30², 133¹, 262, 272, 286, 295, 304, 306, 313 ir 314 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto (toliau – projektas), kuris parengtas siekiant įgyvendinti Saugaus eismo gerinimo keliuose programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1171 (Žin., 2007, Nr. 115-4706), nuostatas, priėmimas. Projekto uždaviniai – nustatant supaprastintą administracinių teisės pažeidimų bylų teiseną dėl pažeidimų, užfiksuotų stacionariomis greičio matavimo ir fiksavimo sistemomis, užtikrinti, kad transporto priemonių savininkai neturėtų galimybės išvengti administracinės atsakomybės už pažeidimus, kuriuos fiksuoja stacionarios greičio matavimo ir fiksavimo sistemos, paskirtos nuobaudos pasiektų nustatytus nuobaudų tikslus

ir daryti teigiamą įtaką eismo saugumo situacijai šalyje. Komiteto ir Komisijos atstovai nutarė kuo greičiau svarstyti šį projektą Seimo pavasario sesijoje.

PD prie VRM Kriminalinės policijos valdybos viršininkas Eugenijus Ušinskas trumpai pristatė antikorupcines priemones, taikomas policijos sistemoje. Vyko diskusija dėl galimybės sudaryti teisinės prielaidas tikrinti policijos, taip pat ir kitų teisėsaugos institucijų pareigūnų lojalumą, įteisinti išplėstinį turto, kuris įgytas nusikalstamu būdu, konfiskavimą, daugiau dėmesio skirti visuomenės antikorupciniam švietimui.

2. 4. Teisės ir teisėtvarkos komitete 2010 m. balandžio 30 d. įvyko posėdis, skirtas Europos žmogaus teisių teismo (toliau – Teismas) sprendimams prieš Lietuvos Respubliką, jų vykdymo problematikai ir kitiems susijusiems klausimams aptarti.

Posėdyje dalyvavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovė Teisme Elvyra Baltutytė (toliau – Vyriausybės atstovė), Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo, Generalinės prokuratūros, Teisingumo, Vidaus reikalų ministerijų, Kalėjų departamento prie Teisingumo ministerijos, Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, kitų institucijų atstovai.

Posėdžio metu savo veiklą pristatė Vyriausybės atstovė Elvyra Baltutytė, buvo analizuojami Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau Konvencija) pažeidimų prevencijos klausimai, Teismo sprendimai bei jų vykdymo problemos ir su tuo susiję teisėkūros klausimai, aptarti teisėsaugos institucijų veikloje dažniausiai nustatomi Konvencijos pažeidimai.

Posėdžio metu buvo pastebėta, kad keletą pastarųjų metų stebima aiški tendencija – didėja skundų prieš Lietuvą Teisme apimtis, jų turinys tampa vis sudėtingesnis teisiniu požiūriu. Pagal Konvenciją Lietuva privalo vykdyti Teismo priimtus sprendimus. Buvo pažymėta, kad siekiant įgyvendinti Teismo sprendimą ir prevenciškai užkirsti kelią būsimiems pažeidimams yra būtina priimti ne tik individualias, tačiau ir bendrąsias priemones. Be to, yra labai svarbu skirti ypatingą dėmesį konstruktyviam bendradarbiavimui su Lietuvos teismais. Vyriausybės atstovė pažymėjo, kad informuodama teismus apie naujus Teismo sprendimus bylose prieš Lietuvą, ji siekia ne tik atkreipti teismų dėmesį į nustatytus pažeidimus ir jų priežastis, bet ir į tai, kad didžiąja dalimi nuo vidaus teismų požiūrio ir aktyvumo priklauso Konvencijos taikymo nacionaliniu lygmeniu sėkmė. Buvo pažymėta, kad pastaruoju metu Lietuvos teismų praktikoje vis labiau atsižvelgiama į Konvencijos nuostatas.

Posėdžio metu buvo nagrinėta, su kokiomis naujomis ir pasikartojančiomis Konvencijos įgyvendinimo problemomis yra susiduriama Lietuvoje. Viena iš tokių problemų teisėsaugos srityje – tai yra sąlygos policijos areštinėse ir tardymo izoliatoriuose. Žeminančių žmogaus orumą,

nežmoniškų ir kankinančių sąlygų laisvės atėmimo vietose klausimas itin dažnai keliamas bylose prieš Lietuvą. Tačiau Vyriausybės atstovė pažymėjo, kad tai iš esmės yra ne tiek teisėkūros, kiek teisės taikymo problema. Ji pastebėjo, kad Europos komitetas prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą Lietuvos atžvilgiu daugeliu aspektų išreiškė susirūpinimą, o į šio Komiteto išvadas atsižvelgia Teismas priimdamas sprendimus.

Vyriausybės atstovė taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad problemų kelia ir Teismo byloje *Žičkus prieš Lietuvą* priimto sprendimo vykdymas. Šiuo sprendimu Lietuvos Respublikos asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatyme nustatyti apribojimai pareiškėjui įsidarbinti privataus sektoriaus srityse buvo pripažinti neproporcingais ir konstatuoti Konvencijos 14 ir 8 straipsnių pažeidimai. Vykdamas Teismo sprendimą atitinkami apribojimai turėtų būti panaikinti. Buvo pažymėta, kad Seime yra registruotas įstatymo „Dėl asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo“ projektas Nr. XIP-571 ir, nors jame vis dėlto lieka tam tikrų darbinės veiklos privačiame sektoriuje apribojimų asmenims, kurie buvo pripažinti slapta bendradarbiavę su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, tačiau tokia įstatymo formuluotė Konvencijos požiūriu yra tinkama, todėl yra labai reikalinga, kad šis įstatymas būtų greičiau priimtas.

Komiteto nariai uždavė nemažai klausimų, susijusių su operatyvinės informacijos naudojimu. Vyriausybės atstovė pažymėjo, kad byloje *Drakšas prieš Lietuvą* yra keliamas telefoninių pokalbių pasiklausymo teisėtumo bei galimybės skusti tokias priemones klausimas. Atkreiptas dėmesys, kad pagal teismo praktiką rengiant operatyvinę veiklą reguliuojančių teisės aktų projektus būtina nustatyti minimalius reikalavimus vidaus teisei, kad ji apsaugotų asmenį nuo valstybės institucijų piktnaudžiavimo valdžia. Kadangi šioje byloje keliamas valstybės pozityvių pareigų užtikrinimo klausimas, atsižvelgiant į tai, jog valstybės institucijos neužtikrino pareiškėjo telefoninių pokalbių įrašų, kurie neaiškiomis aplinkybėmis nutekėjo žiniasklaidai, konfidencialumo, turėtų būti nustatyta įslaptintos operatyvinės informacijos pateikimo valstybės institucijoms ir pareigūnams tvarka. Be to, Vyriausybės atstovė pažymėjo, kad Teismas labai griežtai vertina slaptos informacijos naudojimą procese.

Posėdžio metu taip pat nemažas dėmesys buvo skirtas nusikalstamu būdu įgyto turto konfiskavimo klausimams. Buvo diskutuota apie tai, kad trečiųjų asmenų nuosavybės teisės jų turto konfiskavimo atveju turėtų būti užtikrintos geriau, jei egzistuočių aiškus trečiųjų asmenų turto konfiskavimo tvarkos reglamentavimas. Ypač reikėtų atkreipti dėmesį į trečiųjų asmenų, kurių turtas buvo konfiskuotas pagal Baudžiamojo kodekso 72 straipsnį galimybę ginti savo nuosavybės teises teisme, kai tokie asmenys nėra įtraukti į baudžiamąjį procesą. Kalbant apie trečiųjų asmenų,

kaip sąžiningų įgijėjų, turto sunaikinimo klausimą, Vyriausybės atstovė pažymėjo teisingo kompensavimo užtikrinimo svarbą.

2. 5. 2010 m. balandžio 21 d. Nacionalinio saugumo ir gynybos ir Teisės ir teisėtvarkos komitetai surengė bendrą diskusiją „Dėl išplėstinio turto konfiskavimo ir kitų priemonių kovoje su neteisėtu praturtėjimu“. Diskusijoje dalyvavo Seimo nariai, Respublikos Prezidento atstovai, teismų atstovai, Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Generalinės prokuratūros, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Valstybinės mokesčių tarnybos ir kitų kompetentingų institucijų atstovai, kiti teisės mokslininkai ir praktikai. Diskusijoje buvo aptariamos Specialiųjų tyrimų tarnybos parengtos Baudžiamojo kodekso pataisos dėl išplėstinio turto ir neteisėto praturtėjimo. Idėjai buvo pritarta, tačiau nuspręsta toliau tobulinti projektą bei telkti teisinius instrumentus bei visų bendras jėgas ir žinias kovai su korupcija bei pratęsti diskusiją rudens sesijos pradžioje.

2. 6. 2010 m. balandžio 30 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas Prezidentūroje susitiko su Respublikos Prezidente Dalia Grybauskaite.

Susitikime ypatingas dėmesys buvo skiriamas teismų veiklai pagerinti ir įstatymų pataisoms, kurios leistų supaprastinti ir pagreitinti bylų nagrinėjimą teismuose. Buvo aptariamos teismų jungimo ir privalomo teismo posėdžių garso įrašų darymo galimybės, buvo svarstomi kovai su korupcija svarbių įstatymų projektai ir jų pataisos.

3. PAREIŠKIMŲ IR RAŠTŲ NAGRINĖJIMAS

Į Teisės ir teisėtvarkos komitetą, labai dažnai klaidingai suprantant komiteto funkcijas, kaip į teisingumo vykdytoją kreipiamasi labai įvairaus spektro klausimais – pradedant žemės grąžinimo, nekilnojamojo turto, socialiniais, ekonominiais klausimais ir baigiant tais, kurie yra Komitetui priskirti pagal Seimo statutą nagrinėti.

Aptariamam laikotarpiu Teisės ir teisėtvarkos komitete gauta raštų ir laiškų dėl įstatymų taikymo praktikoje problemų, siūlymų keisti įstatymus, tobulinti jų priėmimo procedūras ir pan. Piliečių skunduose vis dar keliama klausimai dėl teismų darbo bei teisėjų asmeninės atsakomybės, jų darbo kontrolės, teisminių bylų nagrinėjimo vilkinimo, ikiteisminio tyrimo teisėjų, prokurorų priimamų sprendimų teisėtumo bei galimai aplaidžių veiksmų. Ne vienas laiškas buvo skirtas antstolių, notarų darbo klausimams, minėtų pareigūnų veiklos įkainių dydžių nustatymo principų įtvirtinimui.

Į Komitetą kreipiasi nuteistieji iš įkalinimo įstaigų. Laiškuose skundžiamasi įkalinimo bei pataisos įstaigų pareigūnų veiksmais, įkalinimo įstaigose galiojančiomis vidaus tvarkos taisyklėmis, nuteistųjų laikymo sąlygomis bausmės atlikimo vietose.

4. TARPTAUTINIAI RYŠIAI

4. 1. 2010 m. gegužės 3 d. Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Stasys Šedbaras susitiko su Vilniuje viešiniu Tarptautinio notarinių tyrimų instituto Šveicarijoje vadovu Michel Merlotti ir Lietuvos notarų rūmų atstovais. M. Merlotti į Vilnių delegavo Tarptautinės lotyniškojo notariato sąjungos prezidentas Eduardo Gallino. Tarptautinio notarinių tyrimų instituto Šveicarijoje vadovo atvykimo į Lietuvą tikslas – pristatyti valdžios institucijoms lotyniškojo notariato organizavimo patirtį užsienyje.

M. Merlotti pristatė kitų Europos valstybių patirtį ir pažymėjo, kad Lietuvoje parengtas notarų įkainių projektas prieštarauja daugelyje Europos valstybių galiojantiems principams ir sukels pavojų, kad notaro paslaugos taps neprieinamos daugeliui mažesnes pajamas turinčių žmonių. Jis pažymėjo, kad daugelyje lotyniškojo notariato valstybių notarų paslaugų įkainiai būna pagrįsti sandorio verte. Tuo tarpu siekis susieti notarų paslaugų kainodarą su sąnaudomis užkirs kelią įgyvendinti ne tik notaro nepriklausomumo, bet ir atsakomybės principą. Siūlomoje notarų paslaugų kainodaroje nelieka socialinės orientacijos, todėl esant ekonominiam sunkmečiui tokie pakeitimai neigiamai paveiks pažeidžiamas asmenų grupes.

Komiteto pirmininkas S. Šedbaras pažymėjo, kad yra planuojama inicijuoti Notariato įstatymo pakeitimus, kuriuose būtų reglamentuoti notarų atlyginimo dydžių nustatymo principai. Teisės ir teisėtvarkos komitetas kreipėsi į Teisingumo ministrą Remigijų Šimašį su pasiūlymu nepatvirtinti naują paslaugų kainodarą nustatančio įsakymo, kol Seimas nepriims Notariato įstatymo pataisų.

4. 2. 2010 m. gegužės 19-21 d. Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Stasys Šedbaras dalyvavo Europos Sąjungos valstybių narių parlamentų teisingumo ir vidaus reikalų komitetų pirmininkų susitikime Madride (Ispanijos karalystė). Šio susitikimo metu buvo nagrinėtos tokios temos, kaip: Ispanijos pirmininkavimo prioritetai teisingumo srityje; Ispanijos pirmininkavimo prioritetai vidaus reikalų srityje; vidaus saugumas ir teisingumas Europos Sąjungoje, rizikos prevencijos ir bendradarbiavimo modelis, aukų apsauga; parlamentinė priežiūra laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje pagal Lisabonos sutarties nuostatas.

5. DISKUSIJOS, KITI RENGINIAI

5. 1. 2010 m. vasario 11 d. Teisės ir teisėtvarkos komitetas surengė diskusiją, skirtą Lietuvos Respublikos pilietybės, įgytos gimimu, netekimo, kai yra įgyjama kitos valstybės pilietybė, klausimams nagrinėti. Diskusijoje dalyvavo konstitucinės teisės, tarptautinės teisės ekspertai, Respublikos Prezidento kanceliarijos, Užsienio reikalų ministerijos, Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovai.

Diskusijos metu buvo aptariamas šiuo metu Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir kituose teisės aktuose nustatytas pilietybės teisinis reguliavimas, Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovai pasisakė, su kokiomis problemomis susiduria asmenys netekę Lietuvos Respublikos pilietybės, po to, kai įgijo kitos valstybės pilietybę. Dalyviai analizavo, kaip kitos Europos valstybės sprendžia pilietybės netekimo, įgijus kitos valstybės pilietybę, klausimus, kiek plačiai Europoje yra paplitęs dvigubos pilietybės institutas. Buvo pažymėta, kad Europos valstybių praktika šioje srityje yra gana įvairi: kai kuriose valstybėse, kaip pavyzdžiui Austrijoje, Čekijoje, Danijoje, Estijoje, Prancūzijoje, Nyderlanduose siekiama vengti dvigubos pilietybės atvejų, ten iš esmės ji yra draudžiama. Tačiau valstybės savo teisės aktuose yra nustačiusios, kad tam tikrais išimtiniais atvejais dviguba pilietybė yra galima, kaip pavyzdžiui Danijoje yra leidžiama dviguba pilietybė, jei ją įgijo pagal *ius sanguinis* principą, o kitos valstybės – pagal *ius soli* principą. Čekijoje pilietybės asmuo netenka automatiškai, kai tik įgyja kitos valstybės pilietybę ir tai nelaikoma Čekijos pilietybės atėmimu, tačiau taip pat yra nustatytos kai kurios išimtys, kada dviguba pilietybė leidžiama, pavyzdžiui, tokiu atveju, jei kitos valstybės pilietybė įgyjama gimimu arba susituokus su kitos valstybės piliečiu.

Kai kuriose kitose Europos valstybėse, kaip pavyzdžiui Latvijoje, Rumunijoje, Slovėnijoje, Vokietijoje, dviguba pilietybė yra galima. Šiose valstybėse dviguba pilietybė nėra taisyklė, tačiau ir ne reta išimtis. Pavyzdžiui Vokietijos Pilietybės įstatymas nustato, kad asmuo netenka Vokietijos pilietybės, kai tik savo prašymu įgyja kitos valstybės pilietybę. Tačiau ši nuostata netaikoma tiems atvejams, kada įgyjama kitos Europos Sąjungos valstybės narės ar Šveicarijos pilietybė, taip pat pilietybė tų valstybių, iš kurių piliečių Vokietija pagal sudarytas tarptautines sutartis nereikalauja atsisakyti turimos pilietybės tam, kad įgytų Vokietijos pilietybę.

Yra ir trečia grupė Europos valstybių, tokių kaip Malta, Suomija, Švedija, Šveicarija, Lenkija, kuriose yra leidžiama dviguba arba net dauginė pilietybė. Kai kuriose iš šių valstybių, kaip pavyzdžiui Maltoje, dviguba pilietybė yra tapusi taisykle, o ne reta išimtimi. Kai kurių iš šių valstybių, kaip pavyzdžiui Lenkijos, Pilietybės įstatymas nustato, kad Lenkijos pilietis tuo pačiu metu negali būti laikomas kitos valstybės piliečiu, tačiau ši nuostata interpretuojama ne kaip draudimas Lenkijos piliečiams įgyti kitos valstybės pilietybę, o kaip norma, pagal kurią Lenkijos valdžios institucijos santykiuose su savo piliečiais iš esmės ignoruoja kitas jų turimas pilietybes – remiantis kita pilietybe negalima vengti pilietinių pareigų Lenkijai ar reikalauti kokių nors su kitos

valstybės piliečio statusu susijusių teisių. Šveicarijoje nuo 1992 m. be apribojimų leidžiama turėti dvigubą pilietybę, nes nuspręsta, kad reikalavimas atsisakyti kitos valstybės pilietybės turėtų prasmę tik tuomet, jei jo laikymąsi būtų galima kontroliuoti.

Diskusijos metu buvo aptariamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos keitimo tikslingumas, analizuota, ar būtų tikslinga tam tikra dalimi liberalizuoti dvigubą pilietybę, nagrinėta, kokie būtų tokio liberalizavimo privalumai ir trūkumai, svarstyta, koks galėtų būti priimtų pataisų santykis su kitais Lietuvos Respublikos Konstitucijos straipsniais. Buvo pažymėta, kad kai kuriose Europos valstybėse nėra tokio griežto reguliavimo, nes dažniausiai šiuos klausimus nustato ne šių valstybių konstitucijos, bet įstatymai.

Diskusijos dalyviai diskutavo apie tai, kad šiuo metu susiduriama su Lietuvos Respublikos pilietybės, įgijus kitos valstybės pilietybę, netekimo problema – kartais netgi tos pačios šeimos nariai yra Lietuvos Respublikos piliečiai ir jau šios pilietybės netekę asmenys. Tačiau nustatant tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį dviguba pilietybė taptų ne reta išimtimi, o masiniu reiškiniu, neišvengiamai reikėtų spręsti klausimą, ar dvigubą pilietybę turintis asmuo galėtų tapti Seimo nariu, Respublikos Prezidentu, teisėju, stoti į Lietuvos Respublikos valstybės tarnybą, ar jis turėtų įstatymų leidybos iniciatyvos teisę, ar turėtų atlikti karo ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą.

Dalyviai akcentavo, kad teisė į Lietuvos Respublikos pilietybę nėra prigimtinė teisė, nes kiekvienas asmuo turi teisę į pilietybę, tačiau ne į konkrečios valstybės pilietybę. Pilietybė yra nuolatinis teisinis asmens ryšys su valstybe, grindžiamas abipusėmis teisėmis ir pareigomis. Diskusijos metu taip pat buvo išsakyta nuomonė, kad nors teisė į Lietuvos Respublikos pilietybę ir nėra prigimtinė teisė, tačiau svarstyтина, kad būtų tikslinga diskutuoti apie tokią Pilietybės įstatymo nuostatą, pagal kurią tuo atveju, jeigu pilietybė yra įgyta gimimu, asmuo jos galėtų netekti tik savo paties valia.

Diskusijos metu buvo pažymėta, kad Lietuvos Respublikos piliečiai, 1992 m. priimdami Lietuvos Respublikos Konstituciją nusprendė, kad Konstitucijos nuostata, pagal kurią išskyrus įstatymo numatytus atskirus atvejus, niekas negali būti kartu Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis, gali būti pakeista tik referendumu. Todėl norint išspręsti pilietybės, įgytos gimimu netekimo, įgijus kitos valstybės pilietybę, klausimą, su kuriuo susiduria nemaža dalis šiuo metu iš Lietuvos emigravusių lietuvių, reikėtų rengti referendumą ir keisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnį. Todėl tik politinė valia bei įvairių socialinių, politinių, geopolitinių, globalizacijos įtakos ir įvairių kitų dvigubos pilietybės klausimo aspektų analizė galėtų padėti apsispręsti dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos keitimo tikslingumo.

5. 2. 2010 m. balandžio 14 d. Teisės ir teisėtvarkos komitetas kartu su Europos informacijos biuru organizavo Europos savaitės diskusiją “Kova su organizuotu nusikalstamumu: prekyba

žmonėmis". Lietuvos kriminalinės policijos biuro Nusikaltimų tyrimo 1-osios valdybos Prekybos žmonėmis skyriaus viršininkė Reda Sirgedienė pristatė praktinius prekybos žmonėmis kontrolės aspektus. Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro vadovė Audra Sipavičienė aptarė prekybos žmonėmis prevencijos priemones. Teisėjų Tarybos pirmininkė Laima Garnelienė kalbėjo apie teismų praktiką ir prekybos žmonėmis bylų nagrinėjimo problematiką. Lietuvos Caritas vykdomo projekto „Pagalba prostitucijos ir prekybos moterimis aukoms“ koordinatorė Kristina Mišininienė diskutavo apie pagalbą prekybos žmonėmis aukoms.

III. PRIORITETINIAI DARBAI, KURIE PLANUOJAMI ATLIKTI 2010 M. SEIMO V (RUDENS) SESIJOJE

1. TEISĖS AKTŲ PROJEKTAI

1. 1. PILIETYBĖS ĮSTATYMO PAKEITIMAI

1. 1. a. Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo projekto Nr. XIP-353 (3) tikslas – užtikrinti nuoseklesnį, aiškesnį, juridinės technikos reikalavimus labiau atitinkantį pilietybės santykių teisinį reguliavimą. Įstatymo projekte aiškiau apibrėžtos teisinės sąvokos, susijusios su pilietybės santykių reguliavimu, įtvirtinti pagrindiniai pilietybės principai, patikslinti Lietuvos Respublikos pilietybės įgijimo ir netekimo pagrindai, sąlygos bei tvarka, daug aiškiau apibrėžti atvejai, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis.

Įstatymo projekto 7 straipsnyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, jeigu jis atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

- 1) Lietuvos Respublikos pilietybę ir kitos valstybės pilietybę įgijo gimdamas;
- 2) yra asmuo, išstremtas iš okupuotos Lietuvos Respublikos iki 1990 m. kovo 11 d. ir įgijęs kitos valstybės pilietybę;
- 3) yra asmuo, pasitraukęs iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d. ir įgijęs kitos valstybės pilietybę;
- 4) yra šio straipsnio 2 ar 3 punkte nurodyto asmens palikuonis;
- 5) yra lietuvių kilmės asmuo, išvykęs iš Lietuvos Respublikos po 1990 m. kovo 11 d. ir įgijęs Europos Sąjungos ar Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos valstybės narės pilietybę;
- 6) yra lietuvių kilmės asmuo, tradiciškai gyvenantis valstybėje, su kuria Lietuvos Respubliką skiria valstybės siena;

7) sudarydamas santuoką su kitos valstybės piliečiu dėl to savaime (*ipso facto*) įgijo tos valstybės pilietybę;

8) yra Lietuvos Respublikos piliečių (piliečio) įvaikintas vaikas;

9) yra vaikas, Lietuvos Respublikos pilietis, įvaikintas kitos valstybės piliečių (piliečio) ir dėl to įgijęs kitos valstybės pilietybę;

10) Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo išimties tvarka, būdamas kitos valstybės pilietis;

11) Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo turėdamas pabėgėlio statusą Lietuvos Respublikoje.

Įstatymo projekte įtvirtinamas naujas institutas – pilietybės įgijimas supaprastinta tvarka. Įstatymo projekto 10 straipsnyje nustatyta, kad lietuvių kilmės asmenys, niekada neturėję Lietuvos Respublikos pilietybės, turi teisę supaprastinta tvarka įgyti Lietuvos Respublikos pilietybę, neatsižvelgiant į tai, kokioje valstybėje – Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje – jie nuolat gyvena. Įstatymo projekto 9 straipsnyje numatytas Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo institutas. Asmenys, iki 1940 m. birželio 15 d. turėję Lietuvos Respublikos pilietybę, ir jų palikuonys, kurie iki šio įstatymo įsigaliojimo nėra įgiję Lietuvos Respublikos pilietybės, turi neterminuotą teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, nepriklausomai nuo to, kokioje valstybėje jie nuolat gyvena. Įstatymo projekto 13 straipsnyje numatyta, kad asmenų, turinčių teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, taip pat lietuvių kilmės asmenų teisinį statusą Lietuvos Respublikoje nustato Lietuvos Respublikos įstatymai. Tuo sudaromos prielaidos sukurti lietuvių kilmės asmenų statuso institutą. Projekto 12 straipsnyje numatytas lietuvių kilmę patvirtinantis dokumentas būtų išduodamas lietuvių kilmės asmenims, neturintiems Lietuvos pilietybės. Vyriausybė iki 2012 m. birželio 1 d. turės pateikti Seimui įstatymų, reglamentuojančių teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę turinčių asmenų ir lietuvių kilmės asmenų statusą Lietuvos Respublikoje, projektus. Įstatymo projekte įtvirtinti konkretūs straipsniai, aiškiai apibrėžiantys institucijų (Respublikos Prezidento, Pilietybės reikalų komisijos, vidaus reikalų ministro, Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos ir kt.), sprendžiančių su pilietybe susijusius klausimus, kompetenciją. Įstatymo projekto 24 straipsnyje išsamiau reglamentuojamas priesaikos institutas, nustatant, kad priesaiką Lietuvos Respublikai priima ne vidaus reikalų ministro įgaliotas asmuo, kaip tai buvo iki šiol galiojančiame Pilietybės įstatyme, bet vidaus reikalų ministras ar viceministras. Tuo siekiama padidinti tikrąją priesaikos Lietuvos Respublikai svarbą ir reikšmę.

Įstatymo projektas nepriimtas, nes 2010 m. birželio 18 d. Seimo IV (pavasario) sesijos rytinio nenumatyto plenarinio posėdžio metu kai kuriems Seimo nariams kilo abejonių dėl Įstatymo projekto 7 straipsnio redakcijos, kurią priėmimui pateikė Teisės ir teisėtvarkos komitetas.

Atsižvelgdamas į tai, kad Seimas nutarė atidėti šio Įstatymo projekto priėmimą iki 2010 m. birželio 22 d. posėdžio, Teisės ir teisėtvarkos komitetas 2010 m. birželio 19 d. kreipėsi į Seimo etikos ir procedūrų komisiją prašydamas iki minėtos datos išaiškinti, ar svarstant Įstatymo projekto pataisas 2010 m. birželio 1 d. Seimo rytinio nenumatyto plenarinio posėdžio metu nebuvo pažeistos įstatymų leidybos procedūros, nustatytos Seimo Statute, įvertinti 7 straipsnio redakcijos atitiktį 2010 m. birželio 1 d. Seimo plenarinio posėdžio metu priimtiems sprendimams prireikus pateikti pasiūlymus dėl šio straipsnio redakcijos ir tolimesnio Įstatymo projekto svarstymo. Iki 2010 m. birželio 29 d. Seimo etikos ir procedūrų komisija šio klausimo nebuvo apsvarsčiusi, todėl Įstatymo projektas išimtas iš Seimo plenarinių posėdžių darbotvarkės.

1. 1. b. Seimo nutarimo „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 7 straipsnio 5 punktas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ projektas Nr. XIP-1298 tikslas – išsklaidyti abejones dėl Įstatymo projekto Nr. XIP-353(3) 7 straipsnio 5 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

1. 2. CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMAI

1. 2. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1409 rengimą paskatino tai, kad taikant nuo 2003 m. sausio 1 d. įsigaliojusį Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksą išryškėjo nemažai civilinio proceso teisinio reguliavimo problemų. Projekto tikslas – išspręsti šias problemas ir modernizuoti civilinį procesą. Projektu nėra keičiami esminiai civilinio proceso reguliavimo principai, tačiau Civilinio proceso kodekso nuostatos yra keičiamos, siekiant sudaryti proceso šalims geresnes galimybes įgyvendinti savo teises civiliniame procese, siekiant skatinti modernių komunikacijų naudojimą šiuolaikiniame civiliniame procese, taip pat palengvinti teismų darbą, įtvirtinant aiškesnes civilinio proceso taisykles bei šalinant praktines problemas, šiuo metu egzistuojančias civiliniame procese.

Siūloma tobulinti bylų priskirtinumo bendrosios kompetencijos ir administraciniam teismams klausimų nagrinėjimą, įvertinus praktikoje pasitaikančias situacijas, kai konkrečią bylą nagrinėti atsisako tiek bendrosios kompetencijos, tiek administracinis teismas.

Siekiant panaikinti praktiką, kai ieškinį atsisakoma priimti dėl formalių trūkumų ir taip apsunkinamas teisės į teisminę gynybą įgyvendinimas, griežčiau reguliuojami atvejai, kai teismas gali nustatyti procesinio dokumento trūkumų šalinimą.

Siekiant teisinio aiškumo viešojo intereso gynimo srityje, Projekte detalizuojama, kokiais atvejais prokuroras turi teisę kreiptis į teismą su ieškiniu dėl viešojo intereso gynimo.

Projektu siūloma patikslinti bylos nagrinėjimo eigos ir atskirų stadijų teisinį reguliavimą. Struktūriškai pertvarkomi laikinųjų apsaugos priemonių ir teismo posėdžių institutai. Sprendžiama piktnaudžiavimo procesinėmis teisėmis problema, siekiama apginti sąžiningą proceso šalį, užtikrinti jos teisę į kuo greitesnę bylos išnagrinėjimą. Numatomas papildomas proceso dalyvio teisių gynimo mechanizmas tais atvejais, kai pirmosios instancijos teismas laiku neatlieka procesinių veiksmų, kuriuos pagal CPK privalo atlikti.

Peržiūrimos normos, reguliuojančios bylinėjimosi išlaidas ir jų atlyginimą. Atsižvelgiant į nevienodą teismų praktiką, siūloma patikslinti procesinių dokumentų trūkumų šalinimo instituto reguliavimą. Projektu siūloma keisti praktiškai nepasiteisinusią procesinių dokumentų įteikimo viešo paskelbimo būdu tvarką. Siūlomos nuostatos, skatinsiančios šalis taikiai spręsti ginčą.

Projekte numatoma naujovė įrodinėjimo srityje. Siūloma nustatyti, kad išimtiniais atvejais, kai būtų negalima arba sudėtinga apklausti liudytoją teismo posėdyje, bylą nagrinėjantis teismas turėtų teisę vertinti liudytojo raštu pateiktus parodymus, jeigu, teismo nuomone, atsižvelgiant į liudytojo asmenybę bei liudytinų aplinkybių esmę, tai nepakenktų esminių bylos aplinkybių atskleidimui.

Projekte tobulinamas sprendimo už akių institutas. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudenciją bei siekiant užtikrinti tinkamą asmenų pažeistų teisių gynybą, peržiūrimi apeliacijos ir kasacijos ribojimo pagrindai (dalies jų atsisakant), taip pat normos, reguliuojančios teismo sprendimų surašymą ir paskelbimą (teismo sprendimai turės būti surašomi ir paskelbiami iš karto su motyvais, motyvai negalės būti surašomi po to, kai sprendimas jau paskelbtas).

Siekiant apeliacijos operatyvumo, numatoma kompleksiskai pakeisti apeliacijos reguliavimą. Siūloma apeliacinėje instancijoje pereiti nuo žodinio proceso principo prie rašytinio proceso principo (žodinis procesas vykėtų, jeigu nors viena iš proceso šalių to prašytų).

Siekiant užtikrinti proceso operatyvumą ir išspręsti praktikoje pasitaikančias problemas, siūloma nustatyti supaprastintą skundų dėl tam tikrų apeliacinės instancijos teismo priimtų nutarčių (numatytų Civilinio proceso kodekso 327 straipsnio 1 dalies 2 punkte bei 370 straipsnio 3 dalyje) nagrinėjimo kasaciniame teisme tvarką. Be to, atsižvelgiant į tam tikrais atvejais civilinėse bylose išskylantį poreikį spręsti ir su baudžiamąja teise susijusius klausimus (ir atvirkščiai), numatoma galimybė, esant reikalui, sudaryti mišrią trijų ar išplėstinę septynių Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus ir Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegiją.

Tobulinamas teismo įsakymo išdavimo procedūros reguliavimas. Projektu skatinamas modernių technologijų naudojimas teismo procese.

1. 3. ADMINISTRACINIŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ KODEKSO IR ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO PAKEITIMAI

1. 3. a. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 30(2), 226, 232, 232(1), 239, 239(3), 241, 241(1), 246(1), 246(2), 246(7), 249, 259, 260, 261, 262, 313 straipsnių, dvidešimt trečiojo skirsnio pakeitimo ir papildymo bei Kodekso papildymo 260(1), 260(2) straipsniais, dvidešimt trečiuoju(1) ir dvidešimt trečiuoju(2) skirsniais įstatymo projektas (Nr. XIP-1839)

Projektu siekiama perduoti skundų dėl nutarimų administracinių teisės pažeidimų bylose nagrinėjimą bendrosios kompetencijos teismams, kurie gali remtis gausia baudžiamosios teisės praktika ir doktrina, taip pat atskirti bendrosios kompetencijos teismų ir administracinių teismų kompetenciją nagrinėjant administracinių teisės pažeidimų bylas, taip užtikrinant, kad šias bylas nagrinėtų baudžiamosiose bylose besispecializuojantys teisėjai.

Įstatymo projektu taip pat siekiama supaprastinti administracinių teisės pažeidimų bylų ištyrimą, kai pažeidėjas neginčija pažeidimo fakto, kvalifikacijos, savo kaltės, o pažeidimas yra mažesnio pavojingumo, jam už pažeidimą gresia ne griežtesnė administracinė nuobauda nei piniginė bauda, kuri yra ne didesnė nei 3 000 litų, pažeidimas padarytas pirmą kartą ir juo nepadarytas turtinis nuostolis. Valstybė leistų tokiems pažeidėjams sumokėti tik pusę sankcijoje numatytos minimalios piniginės baudos sumos, o pažeidėjas sutiktų per nustatytą terminą ją sumokėti, taip pat būtų išvengta bylos nagrinėjimo etapo, pažeidėjas būtų suinteresuotas neskusti nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje, jei skundu siekiama vien sumažinti baudos dydį.

Kartu siekiama supaprastinti Kelių eismo taisyklių pažeidimų, susijusių su transporto priemonių stovėjimu netinkamose vietose, fiksavimą ir administracinių nurodymų dėl jų padarymo surašymo tais atvejais, kai pažeidimas fiksuojamas ne pažeidėjo akivaizdoje. Kartu, įteisinant administracinio nurodymo institutą, siekiama ir antikorupcinių tikslų – sumažinti pareigūnų diskreciją parenkant baudos dydį, panaikinti pareigūnams teisę imti baudas vietoje, taip institucijų pareigūnai apskritai nedisponuos gryniaisiais pinigais.

Įstatymo projektu taip pat siekiama pailginti skundo dėl nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje padavimo terminą iki dvidešimt dienų nuo nutarimo priėmimo dienos.

1. 3. b. - e. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 30(2), 133(1), 262, 272, 286, 295, 304, 306, 313 ir 314 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas (XIP-923);

Administracinių teisės pažeidimų kodekso 5, 124(1), 221, 259(1), 262 ir 269 straipsnių pakeitimo, papildymo 124(5) straipsniu ir 132(1) straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas (XIP-850);

Administracinių teisės pažeidimų kodekso 259¹, 264, 269 straipsnių pakeitimo ir 124(4) straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas (XIP-509);

Administracinių teisės pažeidimų kodekso 30², 35, 124, 124¹, 131, 225, 256, 259¹, 262, 267, 269, 282 ir 320 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 16¹, 124⁵, 124⁶, 232³ ir 273¹ straipsniais įstatymo projektas (XIP-627).

Projektais siekiama nustatyti supaprastintą administracinių teisės pažeidimų bylų teiseną dėl pažeidimų, užfiksuotų stacionariomis greičio matavimo ir fiksavimo sistemomis, užtikrinti, kad transporto priemonių savininkai neturėtų galimybės išvengti administracinės atsakomybės už pažeidimus, kuriuos fiksuoja stacionarios greičio matavimo ir fiksavimo sistemos, paskirtos nuobaudos pasiektų nustatytus nuobaudų tikslus ir daryti teigiamą įtaką eismo saugumo situacijai šalyje.

Projektais taip pat siekiama, kad transporto priemonių stovėjimo tvarkos, nustatytos Kelių eismo taisyklėse, pažeidimai būtų reglamentuoti viename ATPK straipsnyje. Savivaldybių vykdomosioms institucijoms ir jų įgaliotiems pareigūnams suteikiama teisė surašyti administracinių teisės pažeidimų protokolus už transporto priemonių stovėjimą nesilaikant kelio ženklų ar ženklinimo, Kelių eismo taisyklėse nustatytos transporto priemonių stovėjimo tvarkos tose vietose, kur yra stovėjimo automatai arba atitinkamai mokamo stovėjimo ženklai, nesilaikymą, nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas ir skirti administracines nuobaudas už padarytus minėtus administracinius teisės pažeidimus. Tokiu būtu siekiama racionaliau panaudoti policijos pareigūnų pajėgas, užtikrinant viešąją tvarką ir visuomenės saugumą. Projektu yra suderinamos ATPK nuostatos, reglamentuojančios priverstinai nuvežtų transporto priemonių negrąžinimo atvejus su Konstitucinio Teismo nutarimu. Projektais taip pat siekiama atsisakyti neefektyvios ir neracionalios vienos iš administracinių teisės pažeidimų bylų teisenos užtikrinimo priemonių – transporto priemonės važiuoklės užblokavimo specialiu įtaisu;

1. 3. f. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 21, 37, 70 ir 142 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (XIP-1410).

Projekte patikslinamas bylų priskirtinumo bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui klausimų nagrinėjimo reguliavimas, siekiant išvengti praktikoje pasitaikančių situacijų, kai konkrečios bylos neprisiima nagrinėti nei bendrosios kompetencijos, nei administracinis teismas.

1. 3. g. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 15, 16, 18, 20, 46, 137 straipsnių pakeitimo, 128, 144 straipsnių ir aštuonioliktojo skirsnio pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektas (XIP-1838).

Projekto tikslas – skundų dėl nutarimų administracinių teisės pažeidimų bylose nagrinėjimą perduodant bendrosios kompetencijos teismams, parengus Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 30², 226, 232, 232¹, 239, 239³, 241, 241¹, 246¹, 246²,

246⁷, 249, 259, 260, 261, 262, 313 straipsnių, dvidešimt trečiojo skirsnio pakeitimo ir papildymo bei kodekso papildymo 260¹, 260² straipsniais, dvidešimt trečiuoju¹ ir dvidešimt trečiuoju² skirsniais įstatymo projektą, pripažinti netekusiais galios Administracinių bylų teisenos įstatymo straipsnius, reglamentuojančius skundų dėl nutarimų administracinių teisės pažeidimų bylose nagrinėjimą.

1. 3. h. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 51(2), 158(1), 159, 159(1), 159(2), 189(1), 189(2), 189(4), 189(13), 189(15), 221, 224, 239(2), 246(3), 247(11), 259(1) straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 189(16) straipsniu įstatymo projektas (XIP-2200).

Projektas parengtas siekiant suderinti ATPK ir Statybos įstatymuose vartojamas sąvokas, aiškiai diferencijuoti baudas, skiriamas už savavališkas statybas, atsisakyti baudų už statinio naudojimą nebaigus statybos, papildyti kodeksą nuostatomis dėl baudų už statinio ekspertizės atlikimą pažeidžiant teisės aktus, papildyti baudomis už teritorijų planavimo dokumentų procedūrų pažeidimus.

1. 4. TEISMŲ ĮSTATYMO PAKEITIMAI

1. 4. a. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 36, 37 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 37¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIP-1412 teikiamas kartu su įstatymo projektu Nr. XIP-1409. Siekiant įtvirtinti galimybę civiliniame procese naudoti informacines ir elektroninių ryšių technologijas, projekte siūloma nustatyti pagrindinius elektroninės bylos vedimo aspektus. Be to, projekte numatoma, kokiais būdais proceso dalyviai galės identifikuoti save, teikdami teismui procesinius dokumentus elektroninių ryšių priemonėmis.

1. 4. b. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 12, 15, 23 ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-1841 tikslas – skundų dėl nutarimų administracinių teisės pažeidimų bylose nagrinėjimą perduoti bendrosios kompetencijos teismams. Šis įstatymo projektas yra susijęs su projektu Nr. XIP-1838.

1. 5. BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO PAKEITIMAI

1. 5. a. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 40, 366 ir 373 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-1411 teikiamas su visu įstatymų projektų paketu (nuo Nr. XIP-1409 iki XIP-1415), susijusiu su teismų reforma ir teisminių procesų (civilinio, baudžiamojo, administracinio) tobulinimu. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 40, 366 ir 373

straipsnių pakeitimo įstatymo projektas teikiamas kartu su Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projektu.

Atsižvelgiant į praktinius teismų veikloje išryškėjusius poreikius, patobulinamas reguliavimas dėl teisėjų kolegijų sudarymo, numatant mišrios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus ir Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos sudarymo galimybę. Tokios kolegijos nagrinėtų civilines ar baudžiamąsias bylas, kuriose iškyla sudėtingi atitinkamai baudžiamosios ar civilinės teisės klausimai.

1. 5. b. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 100, 109, 219, 220, 227, 234, 254, 256, 302, 308(1), 426 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIP-1821 siekiama ekonomiškesnio ir greitesnio baudžiamojo proceso. Pavasario sesijoje priimti sujungti projektai Nr. XIP-1378 su XIP-2100, kuriais buvo patobulintas ikiteisminio tyrimo procesas, o šiuo projektu Nr. XIP-1821 siekiama patobulinti teismo proceso stadiją, todėl Komitetas laiko projektą prioritetiniu.

1. 6. SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS ĮSTATYMO PAKEITIMAI

1. 6. a. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-851 tikslas – atsižvelgiant į dabartinę ekonominę situaciją ir policijos pareigūnų trūkumą, racionaliau panaudoti policijos pareigūnų pajėgas, užtikrinant viešąją tvarką ir visuomenės saugumą bei gerinti eismo saugumą savivaldybių teritorijose. Įstatymo projektas susijęs su projektu Nr. XIP-850.

1. 6. b. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-1840 tikslas – nustatyti, kad juridinių asmenų vadovai privalo pateikti pareigūnams duomenis apie juridiniam asmeniui nuosavybės teise priklausančią transporto priemonę vairavusį asmenį bei užtikrinti, kad juridinių asmenų vadovai vykdytų šį reikalavimą. Įstatymo projektas susijęs su projektu Nr. XIP-1838.

1. 7. KONSTITUCINIŲ ĮSTATYMŲ SĄRAŠO KONSTITUCINIO ĮSTATYMO PRIĖMIMAS

Lietuvos Respublikos konstitucinio įstatymo „Dėl konstitucinių įstatymų sąrašo“ projekto Nr. XP-1558(2A) ir Nr. XP-1558A (toliau – alternatyvūs projektai) ir su jais susijusio Seimo statuto „Dėl Seimo statuto 170 ir 171 straipsnių pakeitimo ir 168 straipsnio pripažinimo netekusiu

galios“ projekto XP-2881 esminis tikslas – įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 69 straipsnio trečiosios dalies nuostatą, kad „konstitucinių įstatymų sąrašą 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma nustato Seimas.“ Buvo siūloma susiaurinti konstitucinių įstatymų sąvoką, konstitucinius įstatymus atskiriant nuo Konstitucijos keitimo ar papildymo įstatymų, kurie laikytini Konstitucijos sudėtine dalimi, nustatyti konkretūs Lietuvos Respublikos Lietuvos konstitucinių įstatymų sąrašai.

Paminėtina, kad Teisės ir teisėtvarkos komiteto siūlymu Lietuvos Respublikos Seimo valdyba 2009 m. gegužės 6 d. sprendimu Nr. SV-S-246 buvo sudariusi darbo grupę Konstitucinių įstatymų sąrašo sudarymo kriterijams bei į sąrašą įrašytiniems įstatymams ir konstitucinių įstatymų projektų svarstymo bei priėmimo procedūrai nustatyti (toliau – darbo grupė). Ši darbo grupė išanalizavo minėtus alternatyvius, o taip pat ir su jais susijusį, projektus, pateiktas pastabas ir pasiūlymus ir parengė naujus: Lietuvos Respublikos konstitucinių įstatymų sąrašo konstitucinio įstatymo projektą (Nr. XP-1558(2A(2))), Lietuvos Respublikos Seimo statuto „Dėl Seimo statuto 167 straipsnio, dvidešimt šeštojo skirsnio pakeitimo ir statuto papildymo dvidešimt šeštuoju(1) skirsniu“ projektą (Nr. XP-2881(2)) ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos 119 straipsnio pakeitimo įstatymo taikymo tvarkos konstitucinio įstatymo įrašymo į konstitucinių įstatymų sąrašą įstatymo pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą (Nr. XIP-756(2)), kurie buvo svarstyti Teisės ir teisėtvarkos komitete.

Paminėtina kad Seimas baigė darbo grupės parengtų Lietuvos Respublikos konstitucinių įstatymų sąrašo konstitucinio įstatymo projekto (Nr. XP-1558(2A(2))) ir Lietuvos Respublikos Seimo statuto „Dėl Seimo statuto 167 straipsnio, dvidešimt šeštojo skirsnio pakeitimo ir statuto papildymo dvidešimt šeštuoju(1) skirsniu“ projekto (Nr. XP-2881(2)) svarstymo (po svarstymo projektams pritarta) bei Lietuvos Respublikos Konstitucijos 119 straipsnio pakeitimo įstatymo taikymo tvarkos konstitucinio įstatymo įrašymo į konstitucinių įstatymų sąrašą įstatymo pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto (Nr. XIP-756(2)) pateikimo procedūras. Atsižvelgiant į tai yra planuojama Seimo Rudens (V) sesijoje šiuos projektus priimti.

2. PARLAMENTINĖS KONTROLĖS PRIEMONĖS

2. 1. Komitete gautas UAB „G4S Lietuva“ (toliau – pareiškėja) 2010 m. birželio 21 d. raštu Nr. 244 išdėstytas kreipimasis, kuriuo prašoma parlamentinės kontrolės priemonėmis užtikrinti, kad būtų tinkamai įgyvendintas Seimo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. X-1010 patvirtintos Lietuvos policijos sistemos plėtros programos (toliau – Programa) 17.2 punkte nustatytas uždavinys, taip pat Vyriausybės 2007 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 606 patvirtinto Lietuvos policijos sistemos plėtros programos įgyvendinimo priemonių plano (toliau – Priemonių planas) 2.2.1 ir 2.2.2 punktuose nustatytos priemonės.

Programos 17.2 punkte nustatytas uždavinys „optimizuoti policijos atliekamas funkcijas, svarstyti galimybę dalį jų perskirstyti kitoms valstybės institucijoms, atsisakyti policijai nebūdingų funkcijų, tokių kaip atlygintinų apsaugos paslaugų pagal civilinės teisės sandorius teikimas, vykdymo“. Priemonių plano 2.2.1 punkte nustatyta priemonė „Išanalizuoti galimybes atsisakyti policijai nebūdingų funkcijų (tokių kaip atlygintinų apsaugos paslaugų pagal civilinės teisės sandorius teikimas), taip pat galimybes perskirstyti kitas policijai nebūdingas funkcijas kitoms valstybės institucijoms“. Priemonių plano 2.2.2 punkte nustatyta priemonė „Parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei teisės aktų dėl policijai nebūdingų funkcijų atsisakymo ar perskirstymo kitoms valstybės institucijoms projektus“. Pažymėtina, kad analogiškos nuostatos dėl komercinių ir kitų nebūdingų policijos funkcijų atsisakymo įtvirtintos ir Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 patvirtintos Vyriausybės programos 128 punkte.

Komitetas kartu su Vidaus reikalų ministerijos ir Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos atstovais planuoja svarstyti šį klausimą Seimo rudens sesijos metu.

2. 2. Komitetas planuoja ir toliau periodiškai rengti parlamentinės kontrolės posėdžius, skirtus Europos žmogaus teisių teismo sprendimams prieš Lietuvos Respubliką, jų vykdymo problematikai ir kitiems susijusiems klausimams aptarti.

Seimo rudens (V) sesijos metu organizuojamas posėdis turėtų būti skirtas viešųjų darbų skyrimo problematikai Europos žmogaus teisių teismo bylų ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau Konvencija) kontekste aptarti, taip pat šios konvencijos prevencijos klausimams bei naujausioms byloms aptarti. Paprastai šiuose posėdžiuose savo veiklą pristato Vyriausybės atstovė Elvyra Baltutytė, o juose dalyvauja įvairių institucijų, t. y. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo, Generalinės prokuratūros, Teisingumo, Vidaus reikalų ministerijų, Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos, Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, Seimo kontrolierių tarnybos, kitų institucijų atstovai.

Komiteto pirmininkas

St. Šedbaras

Stasys Šedbaras